

РОЗДІЛ І.

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

УДК: 377/378:7-043.86(477)

*Валентина Радкевич,
д-р пед. наук, професор,
дійсний член НАПН України,
Директор ІПТО НАПН України*

СУЧАСНІ КОНЦЕПТИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті визначено й теоретично обґрунтовано актуальні концепти професійно-художньої освіти в Україні. Зважаючи на соціокультурну значущість неперервної професійної освіти, недостатню розробленість концептуальних засад становлення зазначеної галузі з урахуванням запитів цивілізаційного розвитку української нації, схарактеризовано пріоритетні напрями професійно-художньої освіти в Україні в єдності провідних методологічних підходів, зокрема, гуманістичного, особистісного, діяльнісно-розвивального, аксіологічного, культурологічного, компетентнісного тощо. Доведено, що практична реалізація ідей означених підходів сприятиме модернізації професійно-художньої освіти як важливої складової культурного розвитку особистості відповідно до її нахилів, здібностей, можливостей, а також потреб суспільства у високоосвічених, творчих і професійно-компетентних майбутніх фахівцях художнього профілю.

Ключові слова: професійна освіта, професійно-художня освіта, фахівці художнього профілю, неперервна професійна освіта, аксіологічний підхід, компетентнісний підхід, культурологічний підхід, діяльнісно-розвивальне навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні цивілізаційні процеси зумовлюють необхідність здійснювати підготовку майбутніх фахівців художнього профілю до успішної життєдіяльності, забезпечуючи в такий спосіб високий рівень їхнього професіоналізму, духовного, інтелектуального і фізичного розвитку; організовувати продуктивну взаємодію зі світом природи, мистецтва, з людьми; використовувати здобуті знання для самостійного прийняття важливих рішень, розв'язання проблем, ефективної командної праці, розуміти принципи відкритого суспільства; оволодівати новими мистецтвознавчими й технологічними знаннями, інформаційними технологіями, навичками організації підприємницької діяльності тощо.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми, виокремлення невирішених її частин. У розвитку професійно-художньої освіти важливе значення мають провідні положення Концепції неперервної освіти – освіти впродовж життя, в якій домінує теза «вчитися, щоб бути». Неперервна освіта, наголошує В. Кремень, означає таке оволодіння знаннями, котре потім повинно використовуватися для створення нового [185, с. 296]. З огляду на це, Н. Ничкало вважає, що неперервна професійна освіта – це постійний творчий розвиток і вдосконалення кожної людини упродовж усього життя засобами взаємодії знань, засвоєних на початкових етапах освіти, зі знаннями, опанованими на наступних шаблях освітньої підготовки, синтезу теоретичних і

практичних відомостей, що підтверджується розвиненою компетентністю. «Неперервна освіта, – наголошує академік, – охоплює базову професійну і подальшу освіту й передбачає послідовне поєднання навчальної і професійної діяльності в навчальних закладах різних типів, в інших закладах, на виробництві, професійне самовдосконалення на різних життєвих етапах» [6, с. 20].

«Неперервна професійна освіта має виняткове значення як для особистості, так і для держави, – зауважує С. Сисоєва, – вона є цілісною педагогічною системою, яка організаційно, змістовно й технологічно забезпечує потреби людини у навчанні, духовному й культурному розвитку, підвищенні професійної компетентності й просто пережитої естетичної насолоди від пізнання нового, що відповідає інтересам і запитам особистості» [11, с. 7]. Неперервну освіту визначають також як систему освіти, що відкрита для будь-якого віку і покоління, супроводжує людину упродовж усього життя, сприяє її постійному розвитку, залучає до неперервного процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками, а також стимулює постійну самоосвіту [10, с. 134].

Формулювання мети статті. Зважаючи на соціокультурну значущість неперервної професійної освіти, недостатню розробленість концептуальних засад становлення зазначеної галузі з урахуванням запитів цивілізаційного розвитку української нації, у межах статті схарактеризуємо актуальні концепти реформування професійно-художньої освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Неперервність професійно-художньої освіти досягається рівневою підготовкою фахівців художнього профілю в закладах професійної та вищої освіти, з урахуванням положень провідних методологічних підходів, зокрема,

гуманістичного, особистісного, діяльнісно-розвивального, аксіологічного, культурологічного, компетентнісного тощо. Особливої актуальності за сучасних умов набуває гуманістична спрямованість професійно-художньої освіти на основі утвердження загальнолюдських цінностей, культури, мистецтва, встановлення гуманних відносин у навчально-виховному й професійному середовищі.

Зазначимо, що *гуманістичний напрям* об'єднав філософів, психологів, педагогів, культурологів, соціологів на шляхах пошуку смислу людського буття, самоактуалізації, творчості, свободи вибору, цілісності, інтегративності мислення, управління власним розвитком. Гуманістичний підхід до розвитку особистості майбутнього фахівця виходить із постулату про розвиток людської психіки, завжди поступальний за наявності відповідних умов і конструктивного задоволення потреби в самовираженні [3, с. 54]. Це уможлиблює отримання позитивних результатів у формуванні особистості майбутніх фахівців художнього профілю, які не тільки здатні будуть жити в демократичній країні, а й зможуть брати активну участь у суспільних процесах, захищати свої права та права інших людей на життя, освіту, творчий розвиток тощо.

Гуманістична концепція української освіти, на думку І. Зязюна, виникла на противагу негуманним і механічним методам розвитку й корекції особистості, а також вперше, після тоталітарного ідеологічного пресингу, уможливила відчуття свободи в особистому творчому пошуку, використання у навчальному процесі авторських педагогічних концепцій [4, с. 5-8].

Важливим підґрунтям професійно-художньої освіти є *особистісний підхід* до розвитку студентів у процесі навчальної діяльності з урахуванням їхніх

індивідуальних відмінностей за типами сприйняття, спостереження, пам'яті, уваги, особливостей емоційної і вольової сфер тощо. У цьому процесі важливого значення набуває вчинок, який, за В. Роменцем, є основною ланкою, осередком будь-якої форми людської діяльності, і не тільки моральної, що визначає відношення між особистістю і матеріальним світом. «Це відношення, – зазначає вчений, – можна зрозуміти, якщо зміст поняття «особистість» поєднуватиме все олюднене, освоєне, набуто людською індивідуальністю, тобто знання, уявлення, усвідомленні закони тощо [9, с. 384]. Запровадження особистісно-орієнтованої парадигми розвитку професійно-художньої освіти призвело до виникнення різних моделей особистісно-орієнтованого навчання: соціально-педагогічних, предметно-дидактичних і психологічних. Це дає змогу формувати у майбутніх фахівців художнього профілю здатності сприймати себе, людей, навколишній світ як найвищу життєву цінність, створювати себе, свою кар'єру в процесі творчої професійної діяльності; потреби особистості майбутнього фахівця в постійному вдосконаленні професійної майстерності, в самостійному оволодінні новими компетенціями, кваліфікаціями тощо [13, с. 31-92].

В умовах особистісно-орієнтованої парадигми основними вимогами до змісту професійно-художньої освіти є:

– соціокультурні, які передбачають задоволення потреб особистості в багаторівневій якісній професійній освіті, забезпечення розвитку особистості майбутнього фахівця, здатного впливати на суспільні процеси;

– психолого-педагогічні, що зумовлюють розвиток професійної компетентності й соціально-значущих знань, умінь особистості, які сприятимуть їй в

удосконаленні на кожному етапі навчання, розвитку мотивації до постійного самовдосконалення;

– науково-технічні, які передбачають забезпечення успішної професійної діяльності, мобільності та адаптації особистості в умовах динамічного техніко-технологічного оновлення художнього виробництва.

З метою розвитку мотиваційної сфери майбутніх фахівців художнього профілю важливо до змісту програм навчальних курсів включати відомості про роль окремих професій у соціально-економічному прогресі країни, про попит ринку праці, перспективи професійного вдосконалення, матеріальне забезпечення таких фахівців тощо.

Особистісно-орієнтована парадигма професійно-художньої освіти зумовлює необхідність удосконалення змісту професійного навчання на засадах *діяльнісно-розвивального* підходу. Діяльнісна складова змісту професійно-художньої освіти включає відомості про способи діяльності притаманні художнім промислам і ремеслам; способи загальної навчальної діяльності (працювати за алгоритмами, інструкціями, опрацьовувати академічні, хрестоматійні видання тощо); рефлексивні способи освітньої діяльності (графічні, вербальні, емоційно-образні тощо) [12]. Особистісна – передбачає розроблення курсів, практикумів, спрямованих на формування професійно важливих якостей і соціально-професійних умінь, форм поведінки, як-от: комунікативність, відповідальність, рефлексія, працездатність, здатність до співробітництва, кооперації, професійної самостійності, ініціативності, активності та ін.

Діяльнісно-розвивальний підхід до формування змісту професійно-художньої освіти забезпечує визначення способів творчого осмислення природних

форм, їх інтерпретації в художні проекти й на цій основі створення студентами власних виробів декоративно-ужиткового мистецтва. На основі такого підходу можливе проектування кожним студентом індивідуальної траєкторії навчання, вироблення індивідуального стилю художньої діяльності, презентації досягнутих результатів, оцінювання свого творчого потенціалу. Водночас, діяльнісна складова змісту професійно-художньої освіти є більш творчою, ніж продуктивною. Адже іноді художник із великими творчими можливостями є малопродуктивним у творенні мистецьких шедеврів, на відміну від продуктивного виконавця копій витворів декоративно-ужиткового мистецтва. Отже, художня діяльність, що є творчою за своєю природою залежить не тільки від прагнень і фізичних сил особистості, а, насамперед, від таких її якостей, як інтуїція, фантазія, оригінальність, осяяння, творче уявлення тощо.

У такому контексті актуалізується роль *аксіологічного (ціннісного) підходу* до розвитку професійно-художньої освіти, що передбачає вивчення художніх явищ з позиції їх можливостей для задоволення індивідуально-особистісних потреб людини та ін. [1, с. 145]. Під кутом аксіологічного підходу особистість є найвищою цінністю суспільства, самоціллю соціального розвитку. Як наголошує В. Кремень, цінності – це «феномени, сутність яких полягає у значущості, а не фактичності; вони наявні у культурі, її благах, в яких викристалізувалася множинність цінностей» [5, с. 82].

На основі аксіологічного підходу організація навчальної діяльності в закладах професійно-художньої освіти спрямовується на пізнання цінностей творчості, розвиток емоційно-почуттєвого сприймання та

переживання, ставлення до навколишнього середовища з метою змістовного збагачення рівня їхньої духовності і культури. Адже навчання і виховання на здобутках образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва забезпечує максимальні можливості в утвердженні таких соціально-значущих цінностей, як Краса, Творчість, Пізнання, Праця тощо.

Прогресивний розвиток професійно-художньої освіти можливий із урахуванням ідей *культурологічного підходу*, що сприяє формуванню у майбутніх фахівців художнього профілю відповідальності за збереження культурних цінностей народу, а також формуванню у них художньої культури та професійної майстерності на основі творчого оволодіння системою культурологічних знань і вмінь. Реалізація культурологічного підходу спрямовується на виховання національно свідомих громадян України – майстрів декоративно-ужиткової творчості, які на основі оволодіння технічними прийомами відтворення народних символів у візерунках художніх виробів примножують духовну скарбницю українського народу, возвеличують його національну культуру. Результати здійснених нами досліджень засвідчують істотний вплив народного мистецтва, художньої культури на формування в учнів навчальних закладів творчих здібностей, інтуїції, кмітливості, художнього смаку; усвідомлення логіки конструкцій, винахідливості у використанні властивостей матеріалу, вміння об'єднувати у стрункий ансамбль найрізноманітніші предмети побуту. Значення народного мистецтва у сучасній професійно-художній освіті не повинно применшуватись, а навпаки – зростати, адже без духовного вдосконалення ніякі соціальні блага, ніякі досягнення науково-технічного прогресу не принесуть молодому поколінню повноти справжнього людського

існування, а дефіцит розвинутих чуттєвих властивостей може спричинити прояви жорстокості, бездуховності.

Реалізація культурологічного підходу до формування змісту професійно-художньої освіти ґрунтується на дотриманні принципу культуровідповідності, що передбачає адекватну відповідність змісту навчання досягненням сучасної культури, її особливостям. Оволодіваючи таким змістом, майбутні фахівці набувають досвіду створення новітніх культурних форм в умовах художнього виробництва. Відтак культурологічна складова змісту професійної підготовки спрямовується на розвиток індивідуальних особливостей і можливостей, професійних інтересів суб'єктів навчання, а також сприяє формуванню у них свободи вибору, культурному самовизначенню на основі прийняття культурних і соціально-значущих цінностей [8].

Культурологічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців художнього профілю розглядаємо як важливу основу їхньої творчої самореалізації в фаховій діяльності. Відомо, що творчість має бути присутня в будь-якій професійній діяльності, а особливо в тій, що передбачає створення не масової, а індивідуально своєрідної та унікальної продукції. Узагальнення результатів констатувального етапу здійсненого нами дослідження засвідчило, що більшість майбутніх фахівців художнього профілю надають перевагу культурним цінностям, а також цінностям творчості й життєдіяльності, зокрема: альтруїзму, емпатії, толерантності, самореалізації, свободі, інтересу, взаєморозумінню, співпраці, підтримці тощо.

На формування у майбутніх фахівців художнього профілю національної свідомості, прилучення їх до цінностей художньої культури, традицій народного

мистецтва спрямовано *етнокультурну складову змісту* професійно-художньої освіти. Особливе її значення полягає в оволодінні учнями навчальних закладів професійно-художнього профілю системою художніх знань, сюжетів, образів, створених народом, і на цій основі реальний творчий саморозвиток художніх здібностей. Етнокультурна складова змісту підготовки майбутніх фахівців із художніх професій найбільш ефективно реалізується в процесі залучення їх до дослідно-пошукової роботи, спрямованої на вивчення творчої діяльності народних майстрів художніх ремесел; збирання виробів народного мистецтва для етнографічних музеїв, замальовування стародавніх форм та орнаментів; відтворення їх у навчальних проектах і виробках декоративно-ужиткового мистецтва.

Професійна підготовка майбутніх фахівців художнього профілю на основі культурологічного підходу передбачає формування потреби в художній творчій діяльності, розвитку естетичних смаків, тобто умінь оцінювати всі явища дійсності з точки зору їх естетичної цінності. Завдяки розвиненій естетичній свідомості вони мають можливість емоційно й художньо відобразити дійсність через естетичні почуття, переживання, норми, ідеали, у формах своєї поведінки в процесі навчання, професійної діяльності на виробництві, у вільний час. *Естетична компонента* змісту професійно-художньої освіти майбутніх фахівців впливає на формування культури людських стосунків, почуттів, що реалізується в їхньому творчому ставленні до власної життєдіяльності, вихованні якостей естетичного суб'єкта: здатність адекватно сприймати й осмислювати мистецтво, отримувати насолоду від споглядання мистецьких творів, сприйняття і переживання в ньому суперечностей суспільного та

індивідуального буття як проблеми існування й самоствердження в світі [2].

Отже, творча реалізація культурологічних засад професійно-художньої освіти уможливорює формування в майбутніх фахівців художнього профілю потреби у професійному розвитку, самовдосконаленні з метою всебічного розкриття своїх здібностей, талантів, тобто творчої самореалізації в професійно-художній діяльності.

Підвищення соціальної активності, конкурентоспроможності й мобільності майбутніх фахівців художнього профілю ґрунтується на *компетентнісному підході*. Реалізація означеного підходу уможливорює вдосконалення змісту професійно-художньої освіти з метою забезпечення відображення суб'єктивних компонентів людської культури. Цей підхід є підґрунтям оволодіння майбутніми фахівцями художнього профілю компетенціями розв'язувати важливі практичні завдання. Якщо з-поміж ключових компетенцій загальної освіти вказують на навчальні, дослідницькі й комунікативні компетенції, то професійними розглядаємо такі: аналіз трудового і технологічного процесів; створення професійно-ціннісної інформації; прогнозування розвитку технологічних, виробничих, кадрових та інших подій; здатність до прийняття відповідальних рішень тощо [7, с. 55].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок із напрямку. Проектування змісту професійно-художньої освіти ґрунтується на вимогах, які висуває до них художнє виробництво: висока кваліфікація, знання суміжних процесів, професійна мобільність, знання питань організації й економіки художнього виробництва; сформованість логічного та критичного мислення, уміння розв'язувати проблемні виробничі

ситуації тощо. Зміст професійно-художньої освіти передбачає відбір такої системи знань, на основі якої соціокультурний світогляд особистості майбутніх фахівців художнього профілю набуває якісно нового рівня і дає їй змогу швидко змінювати себе, адаптуватися до нових умов і вимог професійної діяльності. Отже, практична реалізація ідей означених підходів сприятиме модернізації професійно-художньої освіти як важливої складової культурного розвитку особистості відповідно до її нахилів, здібностей, можливостей, а також потреб суспільства у високоосвічених, творчих і професійно-компетентних майбутніх фахівцях художнього профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белухин Д. А. Личностно-ориентированная педагогика в вопросах и ответах : учеб. пособие / Дмитрий Алексеевич Белухин. – Москва : Московск. психолого-социальный ин-т, 2006. – 307 с.
2. Естетичне виховання : довідник / [упоряд. : Володимир Іванович Мазепа, Андрій Віленович Азархін, Вілен Сергійович Горський та ін]. – Київ : Політвидав України, 1988. – 212 с.
3. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студ. сер. та вищ. навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – Київ : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Зязюн І. А. Сучасна освіта у контексті гуманістичної філософії / Іван Зязюн // Діалог культур : Україна у світовому контексті : філософія освіти : зб. наук. пр. / [наук. редкол. : І. Зязюн та ін]. – Львів, 1999. – Вип. 4. – С. 5-12.

5. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору : монографія / В. Г. Кремень. – Київ : Пед. думка, 2009. – 520 с.

6. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта : філософсько-педагогічний аспект / Н. Г. Ничкало // Професійно-мистецька школа у системі національної освіти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 1-3 жовтня 2008 р., Мала Білозірка Запорізької обл. – Київ ; Чернівці, 2008. – С. 13-22.

7. Новиков А. М. Постиндустриальное образование / Александр Михайлович Новиков. – Москва : Эгвес, 2008. – 136 с.

8. Radkewycz W. Kulturologiczne zasady kształcenia zawodowego we współczesnej szkole zawodowej / W. Radkewycz // Monograficzna seria wydawnicza – Biblioteka Pedagogiki Pracy Redaktor naukowy: prof. dr hab. Henryk Bednarczyk Ukazuje się od 1987 r. Łączynie. – St. 234-238.

9. Роменець В. А. Вчинок і світ людини / В. А. Роменець // Основи психології : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця ; Міжнародний фонд «Відродження». – 2-ге вид., стереотип. – Київ, 1996. – С. 383-402.

10. Соціально-психологічний словник / [авт.-уклад. В. М. Галицький, О. В. Мельник, В. В. Синявський]. – Київ : ДУЗУ, 2004. – 247 с.

11. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : [наук. вид.] / за заг. ред. С. О. Сисоєвої. – Київ : КІМ, 2008. – 424 с.

12. Хуторской А. В. Современная дидактика : [учеб. для вузов] / А. В. Хуторской ; гл. ред. Е. Строганова. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 536 с.

13. Якиманская И. С. Личностно ориентированное профессиональное образование / Ираида Сергеевна Якиманская. – Екатеринбург : Уральский гос. проф.-пед. ун-т, 1998. – 126 с.

REFERENCES

1. Belukhyn D. A. Lychnostno-oryentyrovannaya pedahohyka v voprosakh y otvetakh : ucheb. posobyе / Dmytryy Alekseevych Belukhyn. – Moskva : Moskovsk. psykholoho-sotsyal'nyy un-t, 2006. – 307 s.
2. Estetychne vykhovannya : dovidnyk / [uporyad. : Volodymyr Ivanovych Mazepa, Andriy Vilenovych Azarkhin, Vilen Serhiyovych Hors'kyy ta in]. – Kyiv : Polityvdav Ukrainy, 1988. – 212 s.
3. Zyazyun I. A. Krasa pedahohichnoyi diyi : navch. posib. dlya vchyteliv, aspirantiv, stud. ser. ta vyshch. navch. zakl. / I. A. Zyazyun, H. M. Sahach. – Kyiv : Ukrayins'ko-fins'kyy instytut menedzhmentu i biznesu, 1997. – 302 s.
4. Zyazyun I. A. Suchasna osvita u konteksti humanistychnoyi filosofiyi / Ivan Zyazyun // Dialoh kul'tur : Ukrainy u svitovomu konteksti : filosofiya osvity : zb. nauk. pr. / [nauk. redkol. : I. Zyazyun ta in]. – L'viv, 1999. – Vyp. 4. – S. 5-12.
5. Kremen' V. H. Filosofiya lyudynotsentryzmu v stratehiyakh osvitynoho prostoru : monohrafiya / V. H. Kremen'. – Kyiv : Ped. dumka, 2009. – 520 s.
6. Nychkalo N. H. Neperervna profesiyna osvita : filosofsko-pedahohichnyy aspekt / N. H. Nychkalo // Profesiyno-mystets'ka shkola u systemi natsional'noyi osvity : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., 1-3 zhovtnya 2008 r., Mala Bilozirka Zaporiz'koyi obl. – Kyiv ; Chernivtsi, 2008. – S. 13-22.
7. Novykov A. M. Postyndustrial'noe obrazovanye / Aleksandr Mykhaylovych Novykov. – Moskva : Zhves, 2008. – 136 s.
8. Radkewycz W. Kulturologiczne zasady ksztalcenia zawodowego we wspolczesnej szkole zawodowej / W. Radkewycz // Monograficzna seria wydawnicza –

Biblioteka Pedagogiki Pracy Redaktor naukowy: prof. dr hab. Henryk Bednarczyk Ukazuje się od 1987 r. Łącznie. – St. 234-238.

9. Romenets' V. A. Vchynok i svit lyudyny / V. A. Romenets' // Osnovy psykholohiyi : pidruch. dlya stud. vyshch. navch. zakl. / za red. O. V. Kyrychuka, V. A. Romentsya ; Mizhnarodnyy fond «Vidrozhennya». – 2-he vyd., stereotyp. – Kyyiv, 1996. – S. 383-402.

10. Sotsial'no-psykholohichnyy slovnyk / [avt.-uklad. V. M. Halyts'kyy, O. V. Mel'nyk, V. V. Synyavs'kyy]. – Kyyiv : DUZU, 2004. – 247 s.

11. Tvorchist' i tekhnolohiyi v naukovykh doslidzhennyakh neperervnoyi profesiynoyi osvity : [nauk. vyd.] / za zah. red. S. O. Sysoyevoyi. – Kyyiv : KIM, 2008. – 424 s.

12. Khutorskoy A. V. Sovremennaya dydaktyka : [ucheb. dlya vuzov] / A. V. Khutorskoy ; hl. red. E. Strohanova. – Sankt-Peterburh : Pyter, 2001. – 536 s.

13. Yakymanskaya Y. S. Lychnostno oryentyrovannoe professional'noe obrazovanye / Yrayda Serheevna Yakymanskaya. – Ekaterynburh : Ural'skyy hos. prof.-ped. un-t, 1998. – 126 s.

Valentyna Radkevych. MODERN CONCEPTS OF PROFESSIONAL ART EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE.

Abstract. Topical concepts of professional art education in Ukraine have been defined and theoretically justified in the paper. The significance of continuing professional education of art specialists has been actualized. Taking into account the growing need for sustainable development of Ukrainian people, the author has singled out and characterized priority directions of professional art education in Ukraine that encompass topical methodological

высокообразованных, творческих и профессионально-компетентных специалистах художественного профиля.

Ключевые слова: профессиональное образование, профессионально-художественное образование, специалисты художественного профиля, непрерывное профессиональное образование, аксиологический подход, компетентностный подход, культурологический подход, деятельно-развивающее обучение.

УДК 378.147:7.012:-043.83:316.477

Фурса Оксана, д-р пед. наук, професор,
ректор МІХМД ім. Сальвадора Далі,
Орлов Валерій, д-р пед. наук, професор,
провідний співробітник ІІТТО НАПН України,
Оружа Лариса, канд. пед. наук, доцент,
проректор МІХМД ім. Сальвадора Далі.

КАР'ЄРНІ ОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Анотація. У статті уточнено сутність понять «професійна кар'єра», «кар'єрні орієнтації» встановлено рівень їх взаємозумовленості. Наголошено, що переживання внутрішнього стану свободи вибору, часто, є дискомфортним і характеризується ознаками стихійності, недостатньої виваженості у прийнятті важливих рішень, неготовності до конкурентних ринкових відносин і, як наслідок, у багатьох випадках виявляється в кризових явищах, пов'язаних із розвитком професійної кар'єри. Зактуалізовано важливість